

EUROPA-PARLAMENTET

2004

2009

Mødedokument

A6-0491/2008

9.12.2008

BETÆNKNING

om gennemførelse og anvendelse af direktiv 2002/73/EF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, fremmelse samt arbejdsvilkår (2008/2039(INI))

Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling

Ordfører: Teresa Riera Madurell

INDHOLD

	Side
FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING	3
BEGRUNDELSE.....	9
UDTALELSE FRA UDVALGET OM BESKÆFTIGELSE OG SOCIALE ANLIGGENDER	14
RESULTAT AF DEN ENDELIGE AFSTEMNING I UDVALGET	19

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om gennemførelse og anvendelse af direktiv 2002/73/EF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår (2008/2039(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til den interinstitutionelle aftale af 16. december 2003 om bedre lovgivning¹, der er indgået mellem Parlamentet, Rådet og Kommissionen,
 - der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/73/EF af 23. september 2002 om ændring af Rådets direktiv 76/207/EØF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår²,
 - der henviser til forretningsordenens artikel 45,
 - der henviser til betænkning fra Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling og udtalelse fra Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender (A6-0491/2008),
- A. der henviser til, at de principper om demokrati og retsstaten, der er indeholdt i EF-traktaten, gør det hensigtsmæssigt, at den lovgivende myndighed overvåger gennemførelsen af den lovgivning, den har vedtaget,
- B. der henviser til, at Parlamentets opgave som medlovgiver i forbindelse med overvågningen af gennemførelsen af direktiv 2002/73/EF vanskeliggøres af den begrænsede mængde oplysninger, Kommissionen har stillet til rådighed; der endvidere henviser til, at der derfor blev udsendt skrivelser til de nationale parlamenters kompetente udvalg samt til ligestillingsorganer med anmodning om fremsendelse af oplysninger, og at 27 nationale parlamenter og 16 ligestillingsorganer svarede,
- C. der henviser til, at direktiv 2002/73/EF er en vigtig milepæl i processen for at opnå ligestilling mellem kvinder og mænd samt i kampen mod forskelsbehandling på grund af køn i samfundet i det hele taget,
- D. der henviser til, at der på EU-niveau for første gang blev fastlagt en definition af sexchikane i direktiv 2002/73/EF, og at dette direktiv også indeholdt definitioner af direkte forskelsbehandling, indirekte forskelsbehandling og chikane, samt at det forbød forskelsbehandling af kvinder på grund af graviditet og barselorlov og indeholdt retten til at vende tilbage til det samme eller et tilsvarende arbejde efter barselorlov eller efter fædreorlov eller adoptionsorlov i de medlemsstater, hvor sådanne rettigheder anerkendes,
- E. der henviser til, at medlemsstaterne indgik en række forpligtelser i forbindelse med

¹ EUT C 321 af 31.12.2003, s. 1.

² EFT L 269 af 5.10.2002, s. 15.

gennemførelsen af direktiv 2002/73/EF inden den 5. oktober 2005, såsom at:

- udpege et eller flere organer, hvis kompetencer omfatter fremme, evaluering og overvågning af samt støtte til ligebehandling af kvinder og mænd
 - fremme den sociale dialog mellem arbejdsmarkedets parter med henblik på at fremme ligebehandling, herunder gennem tilsyn med praksis på arbejdspladserne, kollektive overenskomster osv.
 - tilskynde til dialog med relevante ngo'er med henblik på at fremme princippet om ligebehandling
 - fremme ligebehandling på arbejdspladsen på organiseret og systematisk vis, f.eks. ved med jævne mellemrum at udarbejde rapporter om ligestilling i virksomheden med oplysninger om ligebehandling af mænd og kvinder
 - iværksætte effektive foranstaltninger til sikring af reelle sanktioner for brud på direktivet, hvor ofrenes erstatning ikke begrænses til et på forhånd fastsat maksimum, med undtagelse af et meget begrænset antal tilfælde
 - sikre, at personer, der bistår ofre for forskelsbehandling på grund af køn og chikane, nyder samme beskyttelse mod ugunstig behandling
 - aflægge rapport hvert fjerde år til Kommissionen om de foranstaltninger, der er truffet for at sikre specifikke fordele for det underrepræsenterede køn i forbindelse med erhvervsaktivitet, samt gennemførelsen af disse
 - sikre, at bestemmelser i kontrakter eller overenskomster, der er i strid med direktivet, ændres eller erklæres ugyldige,
- F. der henviser til, at langsom eller dårlig gennemførelse af direktiv 2002/73/EF risikerer at blive til fare for gennemførelsen af Lissabonstrategien og udnyttelsen af det fulde potentiale af EU's sociale og økonomiske kapacitet,
- G. der henviser til, at mange medlemsstater havde problemer med at gennemføre direktiv 2002/73/EF, navnlig med i deres lovgivning at indføre specifikke og hensigtsmæssige foranstaltninger til forbedring af ligestillingen mellem mænd og kvinder og begrænsning af forskelsbehandlingen i forbindelse med at opnå beskæftigelse, faglig uddannelse og forfremmelse og i forbindelse med arbejdsvilkår,
- H. der henviser til, at indikatorer viser, at der ikke var nogen nævneværdig forbedring af kvinders muligheder for at opnå beskæftigelse og forfremmelse i årene efter ikrafttrædelsen af den nye, forbedrede lovgivning om ligebehandling,
- I. der henviser til, at i mange medlemsstater er ligestilling mellem kønnene i politiske og administrative afgørelser uigennemførligt på grund af manglende viden og bevidsthed om denne tilgang,

- J. der henviser til, at kønsdiskriminationen på andre sociale og politiske områder er forværret som følge af de vedvarende kønsbestemte lønforskelle, navnlig mellem de såkaldte feminine og maskuline økonomiske sektorer,
- K. understreger, at kvinders økonomiske uafhængighed er afgørende for deres frigørelse, og at beskæftigelse ledsaget af rettigheder derfor er en garanti for deres personlige udvikling og for social inddragelse,
1. opfordrer Kommissionen til nøje at overvåge gennemførelsen af direktiv 2002/73/EF og overholdelsen af den lovgivning, som gennemførelsen giver anledning til, og til fortsat at lægge pres på medlemsstaterne; understreger behovet for, at der stilles tilstrækkelige ressourcer til rådighed for at nå disse mål;
 2. minder om punkt 34 i den interinstitutionelle aftale om bedre lovgivning, navnlig Rådets tilsagn om at opfordre medlemsstaterne til at udarbejde og offentliggøre offentlige oversigter, der viser overensstemmelsen mellem direktiverne og de nationale gennemførelsesforanstaltninger; mener, at det ville lette Kommissionens opgave med at overvåge gennemførelsen af direktiv 2002/73/EF, hvis sådanne oversigter fandtes;
 3. bemærker, at tæt samarbejde mellem de nationale parlaments kompetente udvalg og Europa-Parlamentet om overvågningen af omsættelsen og gennemførelsen af ligestillingslovgivningen ville gøre de politiske beslutningstagere og borgerne mere bevidste om ligestillingsmålet;
 4. påskønner det store antal detaljerede svar, som det over en kort periode fik fra en række nationale parlamenter og ligestillingsorganer om status for gennemførelsen og problemer i den forbindelse;
 5. beklager, at Kommissionens rapport til Europa-Parlamentet og Rådet, der skal udarbejdes på grundlag af oplysninger fra medlemsstaterne afgivet inden udgangen af 2005, endnu ikke er klar;
 6. beklager, at definitionerne af direkte og indirekte forskelsbehandling, chikane og sexchikane ikke er overtaget tilstrækkeligt klart og entydigt i flere nationale lovgivninger;
 7. er bekymret over, at omfanget af forbudte former for forskelsbehandling i en række medlemsstater ikke er bredt nok til at være i overensstemmelse med direktiv 2002/73/EF; minder om, at forbudt forskelsbehandling berører både den private og den offentlige sektor;
 8. beklager, at nogle nationale lovgivninger strider mod princippet om effektive sanktioner, der står i rimeligt forhold til overtrædelsen og har en afskrækkende virkning, idet der deri er fastsat øvre grænser for udbetaling af erstatning eller godtgørelse til ofre for forskelsbehandling;
 9. gør opmærksom på, at ulige behandling af en kvinde i forbindelse med svangerskab eller barselsorlov udgør forskelsbehandling; beklager, at nogle medlemsstater ikke eksplicit har anerkendt retten til at vende tilbage til det samme eller et tilsvarende arbejde efter

barselsorlov;

10. opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at alle bestemmelser i direktiv 2002/73/EF omsættes fuldt ud, korrekt og effektivt og gennemføres på passende vis;
11. understreger, at der ikke eksisterer ligebehandling inden for alle sociale sikringsordninger; anmoder medlemsstaterne og Kommissionen om at sikre, at specielt erhvervstilknyttede pensionsordninger ikke er diskriminerende over for kvinder, og at ordningerne ikke forværrer en situation, hvor kvinderne i forvejen er forfordelt med hensyn til ydelser og bidrag;
12. glæder sig over, at nogle medlemsstater har udvidet eller skærpet kravene i direktiv 2002/73/EF, navnlig over de initiativer, der har indført beskyttelse mod forskelsbehandling inden for nye samfundsområder;
13. anmoder medlemsstaterne om at træffe foranstaltninger, der kan tilskynde arbejdsgivere til at skabe arbejdsbetingelser, der forhindrer sexchikane og chikane på grund af køn, og indføre specifikke procedurer til forebyggelse af sådanne former for opførsel;
14. opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at sikre tilstrækkelige midler til ligebehandlings- og ligestillingsorganer, som fastsat i direktiv 2002/73/EF, og minder om kravene i direktivet om at sikre disse organers uafhængighed;
15. bemærker de forskellige tilgange til gennemførelsen af artikel 8a i direktiv 2002/73/EF, hvilket understreger behovet for samarbejde og udveksling af bedste praksis mellem medlemsstaterne; mener, at både Kommissionens netværk for nationale ligestillingsorganer og Equinet er vigtige redskaber til styrkelse af dette samarbejde og fremme af et ensartet niveau for gennemførelsen af fællesskabslovgivningen om ligebehandling af mænd og kvinder;
16. glæder sig over, at Kommissionen har til hensigt at udfærdige en undersøgelse af ligestillingsorganernes organisation i løbet af 2009; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at måle EU-borgernes grad af viden om de ydelser, ligestillingsorganerne kan levere, og iværksætte oplysningskampagner for at gøre disse organer bedre kendt;
17. henleder opmærksomheden på det utilstrækkelige vidensniveau blandt kvinder om deres rettigheder i henhold til direktiv 2002/73/EF, hvilket kan udledes af det lave antal retssager og klager vedrørende ligestilling; opfordrer medlemsstater, fagforeninger, arbejdsgivere og ngo'er til at øge deres indsats for at oplyse kvinder om de muligheder, der findes for ofre for forskelsbehandling i henhold til den nationale lovgivning, der har været gældende siden 2005;
18. noterer sig den begrænsede tillid til retsbeskyttelse blandt ofre for forskelsbehandling og opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at den ydede bistand er uafhængig og gratis, så garantierne for ofre for forskelsbehandling styrkes, og der sikres retsbeskyttelse af personer, der forsvarer eller afgiver vidneudsagn for en person, som nyder beskyttelse i henhold til direktiv 2002/73/EF;

19. opfordrer Kommissionen til at undersøge, om medlemsstaterne sørger for, at ofre og sammenslutninger og organisationer, der har en legitim interesse i at direktiv 2003/73/EF overholdes, ikke som følge af retlige eller andre barrierer, f.eks. alt for korte tidsfrister, hindres i at anlægge sag vedrørende overtrædelser af regler om beskyttelse mod forskelsbehandling og lige rettigheder eller, for ofrenes vedkommende, i at gøre krav på de fulde rettigheder for de berørte i henhold til direktiv 2002/73/EF i andre administrative procedurer;
20. anerkender, at et tæt samarbejde mellem ligestillingsorganer og arbejdsinspektører kan have en positive virkning på forebyggelse og vurdering af forskelsbehandling; opfordrer medlemsstaterne til at insistere på, at arbejdsinspektører undervises i de nye ansvarsområder, der opstår som følge af gennemførelsen af direktiv 2002/73/EF, samt de nye redskaber, der er skabt, såsom ændringen i bevisbyrden;
21. understreger den centrale rolle, som ngo'er spiller, når der skal ydes bistand til ofre for forskelsbehandling; anmoder de offentlige myndigheder om at øremærke midler til mæglings- og bistandsprojekter, der er mere komplekse at udføre end oplysningskampagner;
22. understreger betydningen af pålidelige, sammenlignelige og tilgængelige kvantitative og kvalitative indikatorer samt kønsbaserede statistikker med henblik på at sikre, at direktivet gennemføres og følges op; opfordrer indtrængende ligestillingsorganerne til at forstærke deres indsats, når det drejer sig om at foretage uafhængige undersøgelser, offentliggøre uafhængige rapporter og komme med henstillinger om ethvert emne med forbindelse til forskelsbehandling; minder om den rolle, der spilles af Det Europæiske Ligestillingsinstitut, der har til opgave at indsamle og analysere information om ligestilling, øge EU-borgernes bevidsthed om ligestilling og udvikle metoder, der kan understøtte integrationen af kønsaspektet;
23. påpeger behovet for at fremme den sociale dialog mellem arbejdsmarkedets parter for at håndhæve ligebehandlingsprincippet gennem tilsyn med praksis på arbejdspladserne, kollektive overenskomster, regler for god opførsel, forskning eller udveksling af erfaringer og god praksis;
24. opfordrer medlemsstaterne til i deres nationale lovgivning at indarbejde kravet om, at virksomhederne skal udarbejde og gennemføre årlige planer for ligestilling og rettigheder for kvinder og mænd med forsørgerpligt over for familiemedlemmer og sikre en ligelig repræsentation af mænd og kvinder i deres bestyrelser;
25. opfordrer medlemsstaterne til at tilskynde arbejdsgiverne til med jævne mellemrum at give deres ansatte og disses repræsentanter information om overholdelse af princippet om ligebehandling af kvinder og mænd;
26. opfordrer medlemsstaterne til at opmuntre arbejdsgiverne til med jævne mellemrum at give deres ansatte og disses repræsentanter kønsbaseret information og oplysninger om deres ferierettigheder;
27. insisterer på, at der er behov for at udvikle nationale metoder til overvågning af gennemførelsen af ligelønsprincippet og princippet om genoptagelse af arbejdet efter en

- barsels- eller forældreorlov eller en orlov for at hjælpe afhængige familiemedlemmer;
28. bemærker, at der fortsat består lønforskel, idet kvinders løn i gennemsnit er 15 % lavere end mænds, at denne forskel kun blev reduceret med 1 % mellem 2000 og 2006, og at antallet af kvinder i ledende stillinger stadig er meget lavere end antallet af mænd; insisterer på, at der er behov for at udvikle nationale metoder rettet mod overvågning af gennemførelsen af ligelønsprincippet, og opfordrer Kommissionen til at genoptage planlægningen af ledsageforanstaltninger med dette for øje og under behørig overholdelse af subsidiaritetsprincippet;
 29. understreger, at det er nødvendigt at tilskynde til initiativer, som bidrager til at udarbejde og gennemføre en politik i virksomhederne på området for menneskelige ressourcer og positive foranstaltninger til fremme af ligestilling; opfordrer medlemsstaterne til i deres nationale lovgivning at indarbejde et krav om, at virksomhederne skal udvikle og gennemføre årlige ligestillingsplaner for virksomheden og sikre ligelig repræsentation af mænd og kvinder i deres bestyrelser;
 30. minder medlemsstaterne om betydningen af aktivt at sikre, at der tages fuldt hensyn til kønsaspektet og spørgsmålet om forening af familie- og arbejdsliv ved udarbejdelse og gennemførelse af love;
 31. understreger nødvendigheden af at bekæmpe specifikke hindringer for kvinder og piger med handicap og forældre til børn med handicap, hvad angår lige adgang til uddannelse og arbejdsmarkedet, og nødvendigheden af at tilpasse foranstaltninger til inddragelse af kønsaspektet i alle politikker og ligeledes til disse gruppers særlige behov;
 32. påpeger behovet for at sikre større fleksibilitet i forbindelse med forældreorlov, navnlig for forældre med handicappede børn;
 33. opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at forskelsbehandlingen af piger og unge kvinder i overgangen fra skole til erhvervsuddannelse og fra erhvervsuddannelse til arbejdsliv bringes til ophør gennem målrettede foranstaltninger, samt under tilbagevenden til arbejdsmarkedet efter orlov til pasning af børn eller andre familiemedlemmer; påpeger, at der er behov for offentlige børnepasningsordninger, sundhedspleje og ældreomsorg; minder medlemsstaterne om de tilsagn, de afgav vedrørende disse emner på Det Europæiske Råd i Barcelona i 2002;
 34. opfordrer Kommissionen til at undersøge, i hvilket omfang medlemsstaterne har benyttet sig af mulighederne for at træffe specifikke positive foranstaltninger, når de ulemper, kvinder står over for i deres erhvervs-mæssige karrierer, er særligt alvorlige og tydelige; opfordrer Kommissionen til at udarbejde en rapport om dette;
 35. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, Kommissionen, medlemsstaternes parlamenter og de nationale ligestillingsorganer.

BEGRUNDELSE

Ligestilling mellem kønnene er en grundlæggende rettighed, som har privilegeret status i fællesskabslovgivningen, men, som det fremgår af den forskel i beskæftigelsesfrekvensen på 28,4 %, der var mellem mænd og kvinder i 2007 i EU27¹, er ulighed mellem kønnene på arbejdsmarkedet stadig et strukturelt problem, som skal løses. Løsningen af dette problem er af altafgørende betydning ikke blot af den åbenlyse årsag, at ligestilling er en grundlæggende rettighed, men også fordi Det Europæiske Råds møde i Lissabon i marts 2000 opstillede det mål for EU, at kvindernes beskæftigelsesfrekvens skulle forøges til over 60 % inden 2010.

Som tallene for den lønmæssige forskel viser, er det desuden nødvendigt at udligne uligheden mellem kønnene ikke blot med hensyn til beskæftigelsesfrekvensen, men også med hensyn til beskæftigelseskvaliteten. Den Internationale Faglige Sammenslutnings beretning fra 2008 om globale lønforskelle mellem kønnene (Global Gender Pay Gap) viser, at en højere uddannelse blandt kvinder ikke nødvendigvis medfører en mindre lønmæssig forskel. I nogle tilfælde øges lønforskellen endda, jo højere uddannelsesniveaet bliver.

Ved at vedtage direktiv 2002/73/EF af 23. september 2002 om ændring af Rådets direktiv 76/207/EØF gav Europa-Parlamentet og Rådet medlemsstaterne et effektivt værktøj til styrkelse af den nationale lovgivning om ligestilling mellem kvinder og mænd på arbejdsmarkedet.

Men langsom eller dårlig gennemførelse af dette direktiv risikerer at blive til fare for opfyldelsen af Lissabonstrategiens målsætninger og udnyttelsen af det fulde potentiale af EU's sociale og økonomiske kapacitet.

Status for overholdelsen

Procedurer vedrørende manglende meddelelse:

Ved udløbet af fristen for gennemførelse af direktiv 2002/73/EF (den 5. oktober 2005) havde ni medlemsstater ikke givet meddelelse om nogen foranstaltninger til gennemførelse af direktivet. Kommissionen indledte derfor overtrædelsesprocedurer mod disse medlemsstater, hvilket gav sig udslag i to procedurer for manglende meddelelse mod Belgien og Luxembourg.

Procedurer vedrørende manglende overensstemmelse:

Kommissionen har på grund af kompleksiteten i direktivets bestemmelser og det nye ved deres indhold sporet en lang række problemer i forbindelse med gennemførelsen. Der blev derfor sendt åbningskrivelser til 22 medlemsstater i løbet af den første halvdel af 2007. Blandt de 23 lovgivninger, der blev undersøgt for overensstemmelse, var Spanien den eneste medlemsstat, der ikke modtog en åbningskrivelse.

¹ http://ec.europa.eu/employment_social/employment_strategy/pdf/2008compendium_en.pdf

Dette betyder imidlertid ikke, at alle 22 medlemsstater har alvorlige problemer, hvad angår manglende overensstemmelse. Erfaringen viser, at mange af de indvendinger, som Kommissionen rejste i forbindelse med overtrædelsesproceduren, blev løst efter modtagelsen af åbningskrivelsen, navnlig efter den begrundede udtalelse.

Ifølge Kommissionen har alle medlemsstaterne svaret på åbningskrivelserne, og Kommissionen er nu ved at lægge sidste hånd på analysen af svarene. Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling har modtaget oplysninger om, at Estland og Finland allerede har modtaget begrundede udtalelser, og det forventes, at Kommissionen inden udgangen af 2008 tager en beslutning om resten af de åbne sager, dvs. meddelelse om begrundede udtalelser eller afslutning af sagerne.

Retssager

Domstolen har fastslået, at Belgien og Luxembourg har tilsidesat deres meddelelsesforpligtelse, selvom Luxembourg siden hen har omsat direktivet.

Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling afholdt den 27. maj 2008 en drøftelse om denne sag, og Kommissionen oplyste, at den første rapport om gennemførelsen af dette direktiv ville blive offentliggjort i første halvdel af 2009, når resultaterne af overtrædelsesprocedurerne var blevet gennemgået.

Definitioner

Definitionerne er blevet på den eller den anden måde blevet forkert omsat i 15 medlemsstater.

Mange medlemsstater har valgt en generel definition af forskelsbehandling uden at nævne forskelsbehandling på grund af køn, men valget af generelle definitioner kan have bivirkninger, der går mod direktivets ånd, såsom manglende henvisninger til graviditet eller manglende anmodninger om særlige statistikker om retssager om påstande vedrørende forskelsbehandling på grund af køn.

Det andet problem, der oftest blev konstateret i gennemførelsen af dette direktiv, er manglen på en reference til definitionen af sexchikane eller sammensmeltningen af dette begreb og den generelle definition af chikane, der gør det vanskeligt at yde ofre for sexchikane beskyttelse, navnlig hvad angår bevismateriale.

Manglende omtale af definitionen på indirekte forskelsbehandling er også et almindeligt problem, på trods af at det nu til dags efter al sandsynlighed er den farligste form for forskelsbehandling. Som nævnt ovenfor viser den almindeligt forekommende lønforskel mellem kvinder og mænd, hvordan de placeres i forskellige stillingskategorier, men udfører det samme arbejde, eller hvordan sektorer med en høj andel af kvinder konsekvent befinder sig blandt lavtlønssektorerne.

På den anden side har nogle medlemsstater udvidet eller styrket definitionerne ved f.eks. at inkludere en eksplicit henvisning til transseksuel kønsidentitet eller -udtryk eller ved at beskrive forskelsbehandling på grund af forældreværdighed som en form for

forskelsbehandling på grund af køn.

Anvendelsesområde

Direktivets anvendelsesområde er ikke blevet ordentlig gennemført i 18 medlemsstater, og de hyppigst forekommende mangler er manglende dækning af selvstændig virksomhed samt medlemskab og deltagelse i arbejdstager- eller arbejdsgiverorganisationer.

I nogle medlemsstater er anvendelsesområdet imidlertid blevet udvidet ud over kravene i direktivet, så følgende også omfattes:

- social sikring og bistand, sundhedspleje, uddannelse og udveksling af varer og tjenesteydelser
- ikke blot enkeltpersoner, men også persongrupper, juridiske personer og organisationer
- ikke blot lønninger, men også goder, der stilles til rådighed af arbejdsgiveren, og som omfattes af definitionen af løn
- arbejdstagere, der arbejder i nationale organisationer uden for medlemsstaten.

I Ungarn er den beskyttelse, der gives gravide kvinder, blevet udvidet til også at omfatte kvinder, der deltager i programmer for kunstig befrugtning.

De nationale ligestillingsorganer

Direktivets artikel 8a fastsætter, at der skal udpeges et ligestillingsorgan, og alle på nær to af de svar, som Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling har modtaget fra medlemsstaternes ligestillingsorganer og nationale parlamenter, bekræfter, at der findes et sådant organ.

Kommissionen bemærkede imidlertid, at 16 medlemsstater ikke havde gennemført alle bestemmelserne, fordi de eksisterende ligestillingsorganer ikke havde alle de beføjelser, der var fastsat i direktivet, eller fordi Kommissionen var i tvivl om, hvorvidt det var i stand til at udføre sit hverv på uafhængig vis.

Erfaringen viser, at når disse organer sammenlignes, kan der ses store forskelle på række områder: deres funktionsmåde, hvilket grundlag de fungerer på og under hvis tilsyn, mængden af personale og økonomiske midler osv., selv om de fleste svar indikerer, at der er en tendens hen mod horisontale ligestillingsorganer, der har til opgave at bekæmpe alle former for forskelsbehandling.

For så vidt angår menneskelige og økonomiske ressourcer, er der også væsentlige forskelle mellem medlemsstaterne. To meget enslydende svar fra ligestillingsorganerne til Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling kan illustrere problemet: På grund af manglende ressourcer kan sager om forskelsbehandling ikke behandles hurtigt nok, eftersom det bliver meget vanskeligt at foretage ordentlige undersøgelser, og det er ikke altid muligt hverken at yde bistand i retssager til personer, der mener de har været ofre for forskelsbehandling, selv om det er fastsat i lovgivningen; manglen på ressourcer gør det desuden vanskeligt at overvåge planlægningen af foranstaltninger til ligebehandling, og ligestillingsorganerne kan kun udføre temmelig begrænsede undersøgelser på eget initiativ.

Organisationsstruktur og kompetencer

Visse medlemsstater har nedsat fuldkommen nye ligestillingsorganer, mens mange af dem har udvidet og præciseret de eksisterende organers beføjelser.

Der er grundlæggende set tre organisationsmodeller: medlemsstater, hvis retssystemer bygger på sædvaneretten, medlemsstater med et ombudsmandssystem og medlemsstater, hvis retssystemer bygger på romerretten.

I førstnævnte system har ligestillingsorganet beføjelser til at foretage undersøgelser og spille en rolle i forbindelse med alternativ tvistbilæggelse, mens ombudsmanden, der har til opgave at bekæmpe forskelsbehandling, kan deltage i retssager. I systemer, der bygger på romerretten er det som regel naturlige eller juridiske personer, der har den legitime ret til at deltage i civile, sociale og administrative sager, og opgaver med at foretage undersøgelser udføres af arbejdsinspektørers.

De kompetencer, der tilfalder ligestillingsorganerne, varierer betragteligt mellem medlemsstaterne, lige fra rent udenretslig bistand til mæglerbeføjelser over retten til at foretage undersøgelser af egen drift til beføjelser til at deltage i retlige anliggender.

De beslutninger og henstillinger, som de udsteder, er normalt ikke juridisk bindende, selv om de fleste ligestillingsorganer vedgår, at deres virke indebærer en stærk moralsk forpligtelse, og at deres beslutninger og henstillinger som regel følges af domstolene og/eller arbejdsgiverne. Den cypriotiske ombudsmand er det eneste organ, som behandler spørgsmål om ligestilling og forskelsbehandling, som også har beføjelser til at pålægge sanktioner og afgive bindende afgørelser.

Et andet eksempel er den nederlandske kommission om ligebehandling, der er et kvasiretligt organ (uafhængige undersøgelser, høringer og afsigelse af kendelser), og som agerer adskilt fra domstolene. Det er dog kun muligt at fuldbyrde en kendelse fra kommissionen og fremsætte erstatningskrav gennem en domstol.

En række ligestillingsorganer indgår i et tæt samarbejde med arbejdsinspektører. For eksempel aflægger det portugisiske kontor for ligestilling besøg på arbejdspladser eller anmoder landets generalinspektorat for arbejde om at vurdere tilfælde af mulig tilstedeværelse af forskelsbehandling.

Arbejdsgivernes rolle

I direktivet tilskyndes arbejdsgiverne til på organiseret og systematisk vis at fremme ligestilling mellem kvinder og mænd på arbejdspladsen. I Nederlandene stilles der krav om, at der skal udarbejdes ligebehandlingsplaner for virksomheder med flere end 30 ansatte, og i Spanien stilles der krav om udarbejdelse af ligestillingsplaner for virksomheder med flere end 250 ansatte, eller hvis det er fastsat i den kollektive overenskomst. Den estiske ligestillingslov stiller eksplicit krav om, at arbejdsgiverne skal indsamle kønsbestemte statistiske oplysninger om beskæftigelse.

Civilsamfundets rolle

Svarene viser, at kvinder tøver med at kræve deres ret, og ligestillingsorganerne er enige i, at den manglende tilstedeværelse af klager betyder, at der er begrænset tillid til beskyttelsesmekanismerne. Som den græske ombudsmand siger, kan manglen på kontakt mellem de institutionelle mekanismer og de enkelte ofre for forskelsbehandling kun udlignes af de sociale organisationer, der opererer blandt borgerne.

Det er vigtigt at tage initiativer til styrkelse af civilsamfundets deltagelse, navnlig på regionalt og lokalt niveau, der går ud over generelle informations- og oplysningskampagner, der som regel sluger de fleste af de midler, ngo'erne har til rådighed. Foreninger bør tildeles midler til at sørge for uafhængig bistand til ofre for forskelsbehandling og bør sættes i stand til at føre proces, som omhandlet i direktivets artikel 6, stk. 3.

Der findes faktisk en række websteder, der drives af ngo'er, som stiller oplysninger til rådighed om forskelsbehandling, og i få medlemsstater kan ofre for forskelsbehandling lade sig repræsentere af ngo'er.

Fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder

De nationale lovgivninger bidrager ikke meget til de mere generelle aspekter af indsatsen for at fremme ligebehandling, såsom forebyggende foranstaltninger eller systematiske strategier mod forskelsbehandling.

Kommissionens regelmæssige rapporter om ligestilling mellem kvinder og mænd gentager år efter år behovet for at styrke gennemførelsen af integrationen af kønsaspektet, og det nye ministerium for ligestilling, der er blevet dannet i Spanien, afspejler indsatsen for at indarbejde dette begreb, men der er blot indgået få reelle politiske og institutionelle forpligtelser i medlemsstaterne til gennemførelse af strategierne for integration af kønsaspektet.

I direktivets artikel 8b, stk. 1 og 2, tilskyndes medlemsstaterne til at fremme den sociale dialog mellem arbejdsmarkedets parter, og mens en række medlemsstater gør opmærksom på fagforeningernes rolle i udarbejdelsen af en modelkontrakt indeholdende afsnit om ligestilling, så gør en række af arbejdsmarkedets parter opmærksom på en udbredt mangel på oplysninger, der for eksempel påvirker indlemmelsen af paragraffer om indirekte forskelsbehandling. Medlemsstaterne bekræfter også, at regeringerne er i tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter om udarbejdelsen af gennemførelseslovgivningen til direktivet.

26.6.2008

UDTALELSE FRA UDVALGET OM BESKÆFTIGELSE OG SOCIALE ANLIGGENDER

til Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling

om gennemførelse og anvendelse af direktiv 2002/73/EF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår (2008/2039(INI))

Rådgivende ordfører: Ilda Figueiredo

FORSLAG

Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender opfordrer Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling, som er korresponderende udvalg, til at optage følgende forslag i det beslutningsforslag, det vedtager:

- A. der henviser til, at mange medlemsstater havde problemer med at gennemføre direktiv 2002/73/EF, navnlig med i deres lovgivning at indføre specifikke og hensigtsmæssige foranstaltninger til forbedring af ligestillingen mellem mænd og kvinder og begrænsning af forskelsbehandlingen i forbindelse med at opnå beskæftigelse, erhvervsuddannelse og forfremmelse og i forbindelse med arbejdsvilkår,
- B. der henviser til, at indikatorer viser, at der ikke var nogen nævneværdige virkninger på kvinders evne til at opnå beskæftigelse og forfremmelse i årene efter ikrafttrædelsen af den nye, forbedrede lovgivning om ligebehandling,
- C. der henviser til, at i mange medlemsstater er ligestilling mellem kønnene i politiske og administrative afgørelser uigennemførligt på grund af manglende viden og bevidsthed om denne tilgang,
- D. der henviser til, at der i alle medlemsstater er oprettet mindst et organ med ansvar for fremme, evaluering, overvågning og støtte af ligestilling mellem mænd og kvinder,
- E. der henviser til, at kønsdiskriminationen på andre sociale og politiske områder er forværret som følge af de vedvarende kønsbestemte lønforskelle, navnlig mellem de

såkaldte feminine og maskuline økonomiske sektorer,

1. beklager, at kvinder, trods visse fremskridt i forbindelse med adgangen til beskæftigelse og arbejdsmarkedet og i forbindelse med arbejdsvilkår, stadig udsættes for forskelsbehandling, og mener derfor, at den fulde gennemførelse af direktiv 2002/73/EF i samtlige medlemsstaters nationale lovgivning og dets anvendelse i praksis, for så vidt angår indirekte forskelsbehandling, også er helt påkrævet; påpeger, at gennemførelsen ikke må ledsages af en forringelse af det nuværende beskyttelsesniveau for kvinder;
2. understreger nødvendigheden af at bekæmpe specifikke hindringer for kvinder og piger med handicap og forældre til børn med handicap, hvad angår lige adgang til uddannelse og arbejdsmarkedet, og nødvendigheden af at tilpasse foranstaltninger til inddragelse af kønsaspektet i alle politikker og ligeledes til disse gruppers særlige behov;
3. anser det for foruroligende, at beskæftigelsessituationen for kvinderne fortsat peger i retning af større ledighed, mere usikre ansættelsesforhold, lavere lønninger, større risiko for fattigdom og arbejdsulykker, større vanskeligheder ved at gøre karriere og lave pensioner, og at situationen er endnu værre for handicappede kvinder og/eller indvandrerkvinder;
4. understreger, at forskellen mellem kvinders og mænds beskæftigelsesfrekvens, selv om den er reduceret en smule, i 2006 stadig var på over 14 %, og at beskæftigelsessituationen for kvinder er mere usikker, fordi et stigende antal kvinder arbejder på deltid og på tidsbegrænsede kontrakter;
5. bemærker, at lønforskellene fortsat består, idet kvinders løn i gennemsnit er 15 % lavere end mænds, at denne forskel kun blev reduceret med 1 % mellem 2000 og 2006, og at antallet af kvinder i ledende stillinger stadig er meget lavere end antallet af mænd;
6. opfordrer medlemsstaterne til at intensivere deres indsats og prioritere kampen mod forskelsbehandling mellem mænd og kvinder højest, navnlig hvad angår ligeløn og integration eller reintegration på arbejdsmarkedet; opfordrer Kommissionen til at genoptage planlægningen af ledsageforanstaltninger med dette for øje og med behørig respekt for subsidiaritetsprincippet;
7. understreger, at kvinders økonomiske uafhængighed er afgørende for deres frigørelse, og at beskæftigelse ledsaget af rettigheder derfor er en garanti for deres personlige udvikling og for social inddragelse;
8. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at vurdere de nationale ligestillingsorganers aktiviteter og til at foreslå foranstaltninger til styrkelse af deres rolle og forbedring af deres effektivitet ved anvendelsen af relevant lovgivning;
9. opfordrer indtrængende de organer til fremme af ligebehandling, der er omhandlet i direktiv 2002/73/EF, til at sikre uafhængigheden i bistanden til ofre for forskelsbehandling og i deres støtte- og undersøgelsesaktiviteter; opfordrer ligeledes medlemsstaterne til at sikre en retfærdig finansiering af organer og deres aktiviteter;
10. opfordrer Kommissionen til at undersøge, om kvinder har tilstrækkeligt kendskab til

deres rettigheder i henhold til direktiv 2002/73/EF og har let og uhindret adgang til en ombudsmandsinstitution, som støtter dem i at udøve deres rettigheder, og om medlemsstaterne, ud over gennemførelsen af lovgivningen, træffer yderligere foranstaltninger til at styrke beskyttelsen mod forskelsbehandling af kvinder i beskæftigelse og under uddannelse og udbygger denne beskyttelse gennem målrettede forebyggende foranstaltninger;

11. opfordrer Kommissionen til at undersøge, om ombudsmandsinstitutionerne for beskyttelse af ofre i medlemsstaterne er tilstrækkeligt finansierede og bemandede til, at de fuldt ud kan udføre deres opgaver i henhold til artikel 8a i direktiv 76/207/EØF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår, ændret ved direktiv 2002/73/EF;
12. opfordrer Kommissionen til at undersøge, om medlemsstaterne sørger for, at ofre og sammenslutninger og organisationer, der har en legitim interesse i at overholde direktiv 2003/73/EF, ikke som følge af retlige eller andre barrierer, f.eks. alt for korte tidsfrister, hindres i at anlægge sager vedrørende overtrædelser af regler om beskyttelse mod forskelsbehandling og lige rettigheder eller, for ofrenes vedkommende, i at gøre krav på de fulde rettigheder for de berørte i henhold til direktiv 2002/73/EF i andre administrative procedurer;
13. opfordrer Kommissionen, medlemsstaterne, fagforeningerne, arbejdsgiverne og alle statslige og ikkestatslige aktører til at intensivere deres fælles bestræbelser på at øge kendskabet til de eksisterende retsgarantier og den korrekte og effektive anvendelse af lovgivningen om ligebehandling, og til at forbedre den information, der stilles til rådighed om mulighederne for godtgørelse i tilfælde af forskelsbehandling;
14. betoner behovet for omgående at træffe foranstaltninger for at sikre en fuldstændig og effektiv gennemførelse af bestemmelserne i direktiv 2002/73/EF om bekæmpelse af forskelsbehandling; opfordrer medlemsstaterne til at lægge større vægt på kollektive forhandlinger i overensstemmelse med hver enkelt stats traditioner, give arbejdet større værdighed, føre bedre kontrol med arbejdsforholdene, sundheden og sikkerheden og afskaffe direkte og indirekte forskelsbehandling på lønområdet;
15. understreger vigtigheden af kollektive forhandlinger og aftaler i bekæmpelsen af forskelsbehandling af kvinder, navnlig med hensyn til adgangen til beskæftigelse, løn- og arbejdsforhold, karriere og erhvervsuddannelse; understreger, at tidsbegrænset ansættelse fortsat er normen;
16. betoner behovet for konkrete politikker og mål for gennemførelsen af reel ligestilling mellem kvinder og mænd (ligeløn, forældreorlov, beskæftigelse af høj kvalitet ledsaget af rettigheder, lige adgang til livslang læring, ligelig deltagelse af kvinder og mænd i beslutningsprocessen og udryddelse af kønsbestemt vold på arbejdspladsen) og en tilrettelæggelse af arbejdet, som giver kvinder og mænd bedre betingelser for at forene arbejdslivet med privat- og familielivet;
17. påpeger behovet for at sikre større fleksibilitet i forbindelse med forældreorlov, navnlig for forældre med handicappede børn;

18. fremhæver, at der er behov for nye og bedre infrastrukturer inden for uddannelsesområdet og den sociale sektor, både for børn og unge samt ældre, der også skal omfatte flere (og bedre) muligheder for læring; opfordrer medlemsstaterne til at bringe forskelsbehandlingen af piger og unge kvinder til ophør i overgangen fra skole til erhvervsuddannelse og fra erhvervsuddannelse til arbejdsliv gennem målrettede foranstaltninger, samt under tilbagevenden til arbejdsmarkedet efter orlov til pasning af børn eller andre familiemedlemmer; påpeger behovet for offentlige børnepasningsordninger, sundhedspleje og ældreomsorg; minder medlemsstaterne om de tilsagn, som de afgav vedrørende disse emner på Det Europæiske Råd i Barcelona i 2002;
19. understreger nødvendigheden af at garantere fulde rettigheder, herunder til barselsorlov og social sikring, for alle erhvervsaktive kvinder, herunder kvinder, der er selvstændige erhvervsdrivende eller arbejder på familiebrug;
20. opfordrer Kommissionen til at undersøge, i hvilket omfang medlemsstaterne har benyttet sig af mulighederne for at træffe specifikke positive foranstaltninger, når de ulemper, som kvinder står over for i deres erhvervsmæssige karrierer, er særligt alvorlige og tydelige; opfordrer Kommissionen til at udarbejde en rapport om dette;
21. mener, at det er vigtigt at undersøge muligheden for at fastlægge en analysemetode til nøjagtigt at fastslå, hvad der skal til for at garantere retten til ligeløn for kvinder og mænd og fuldt ud værdsætte den enkelte arbejdstager og de enkelte erhverv og samtidig lægge tilstrækkelig vægt på arbejde som en strukturerende faktor med det formål at øge virksomhedernes produktivitet, konkurrenceevne og kvalitet og forbedre forholdene for arbejdstagerne - både mænd og kvinder; mener, at videnskabelige analyser på dette område er afgørende for at ændre de nuværende metoder til at måle den sociale værdi af arbejde, der er baserede på traditionelle, kønsdiskriminerende forestillinger om betydningen af forskellige aktiviteter, hvilket har den konsekvens, at de strukturelle lønforskelle mellem sektorerne opretholdes;
22. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at fastsætte klare, detaljerede og målelige indikatorer for ligebehandling og standarder for evaluering af forholdet mellem kvinder og mænd og respekten for kvinders rettigheder i virksomheder; mener, at det er nødvendigt at fremme positive eksempler, og at et kriterium for ikke at tildele offentlige kontrakter til virksomheder kan være overtrædelse af lovgivning om ligebehandling;
23. opfordrer Kommissionen til om nødvendigt at stille sin ekspertise til rådighed for medlemsstaterne og til at træffe målrettede foranstaltninger til støtte for udveksling af god praksis vedrørende ligebehandling af kvinder og mænd på arbejdsmarkedet;
24. understreger, at det er nødvendigt dels at tilskynde til initiativer, som bidrager til at udarbejde og gennemføre en politik i virksomhederne på området for menneskelige ressourcer og positive foranstaltninger til fremme af ligestilling, dels at udvikle informations- og uddannelsesforanstaltninger, der gør det muligt at fremme, overføre og integrere strategier, som er blevet anvendt med succes i organisationer og virksomheder;
25. opfordrer Kommissionen til nøje at overvåge gennemførelsen af direktiv 2002/73/EF og overholdelsen af den lovgivning, som gennemførelsen giver anledning til, og til fortsat at lægge pres på medlemsstaterne.

RESULTAT AF DEN ENDELIGE AFSTEMNING I UDVALGET

Dato for vedtagelse	25.6.2008
Resultat af den endelige afstemning	+: 41 -: 1 0: 0
Til stede ved den endelige afstemning - medlemmer	Jan Andersson, Edit Bauer, Iles Braghetto, Philip Bushill-Matthews, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Derek Roland Clark, Luigi Cocilovo, Jean Louis Cottigny, Jan Cremers, Proinsias De Rossa, Richard Falbr, Carlo Fatuzzo, Ilda Figueiredo, Karin Jöns, Ona Juknevičienė, Jean Lambert, Raymond Langendries, Bernard Lehideux, Elizabeth Lynne, Thomas Mann, Maria Matsouka, Elisabeth Morin, Juan Andrés Naranjo Escobar, Csaba Óry, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Pier Antonio Panzeri, Elisabeth Schroedter, Jean Spautz, Gabriele Stauner, Ewa Tomaszewska, Gabriele Zimmer
Til stede ved den endelige afstemning - stedfortrædere	Jean Marie Beaupuy, Petru Filip, Donata Gottardi, Marian Harkin, Rumiana Jeleva, Sepp Kusstatscher, Roberto Musacchio, Csaba Sógor, Patrizia Toia, Glenis Willmott

RESULTAT AF DEN ENDELIGE AFSTEMNING I UDVALGET

Dato for vedtagelse	2.12.2008
Resultat af den endelige afstemning	+: 11 -: 0 0: 5
Til stede ved den endelige afstemning - medlemmer	Edit Bauer, Ilda Figueiredo, Věra Flasarová, Lissy Gröner, Pia Elda Locatelli, Astrid Lulling, Siiri Oviir, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Anni Podimata, Teresa Riera Madurell, Raül Romeva i Rueda, Anne Van Lancker, Anna Záborská
Til stede ved den endelige afstemning - stedfortrædere	Donata Gottardi, Marusya Ivanova Lyubcheva